

原語論壇

Aboriginal Language Forum

“kinala” kata “kakituluan ta kinala” ta pinaiwanan

排灣語——詞和詞典

パイワン語——「語」と「辞典」

“Word” and “Dictionary” in the Payuan Language

文 | Jjavuras kadrangian 拉夫琅斯·卡拉雲漾

(屏東縣原住民族部落大學校長)

aicua “kinala (taitan a vecik)” pita kay na se paiwan kata ljinau tjian a mamav aza patarevan, pay aicua “ta kaian” kata “yita kaian” savid tu “一個單詞” aza patarevan, au aicua tja sy kaian nu kazumazuman ta “ta kaian” kata “yita kaian” aya avana za sinan “一句話/一段話” yizua nu maqaty uta tja sy padjadjaljun tu 章節的「節」, avanaza nama qacuvung a ta kaian kata sinan kay. aicua yita pinaiwanan a kay aicua patarevan na “kala” nuaya vana za “細線”. (aicua sycapapel a kala, aicua sy teqeteqic a kala.) aicua “kala” kay sa pazuljuy ta “an” a pitjaivililj siny pu patarevan tu sikudakuda tu kemudakuda.

au nu qivuy tjen taicua pinaka “ta kalan (一條細線)”. aicua yita pinaiwanan akuazua pinaka “ta kalan” kata “taitan nu vecik”, nu tja cikelen a mata kinaqatian nua kinalan, aicua “linidjinidji a kala” siny pukeljang tu “taitan katu kedrikedri” siniaya vanu sika minqutanga aicua

「詞」在排灣語的語意上與漢語是相通的，「ta kalan」或「yita kalan」均可用以表示「一個單詞」的意思。而一般會話中所使用的「ta kaian」或「yita kaian」，係指「一句話；一段話」，亦可譯成章節的「節」，亦即完整的詞句或斷句或造句。「kala」一詞係指「細線」（如針線或毛線），「kala」之後加上「an」，即成為形容詞。

至於「ta kalan（一條細線）」在排灣語的對譯為何是「一詞」或「一單詞」之意，回到語彙的自然形成的法則，「細線」表示「單一的或小的單位」，也因而衍生出「kinalan」一詞，自然而然地，

“kinalan aya kay”, ljakua aicua “kinalan” aya kay yita kininenemenan nua se paiwan naman “kay kata sikaian” nanga za pacugan, ljakua nu kazumazuma tua tja si qaqivuan nu yika tjen na nakipapaulingav, yizua nu sekakulung ngitjen ta patarevan nua “kay”.

nu maljavar yi tjen tau paka ta “詞典” aza tjana sedjaljep a pinaiwanan “kakituluan ta kinala” aya aza patarevan kakituluan ta kinalanalan kata ta vecivecikan ta kinasizuan nua patarevan, avana za nua takalakalan kata za sicilugan ta kinalan. aicua yita zinangalan nua kay nase paiwan aicua “詞典” aya matu “文字” a kay taiday anan a cavilj a pinangtjezan, vanusika tja sikimanga tana sedjaljep a sikalan yita tja kay tua patarevan na “詞典”. “詞 (kinala)” yitua tjaisangas a vincikan yizuanga tja pasasinukukuz, au aicua “典” a yita kalan aza patarevan yita kay a pinaiwanan avana za “makatjaladj a patarevan” kata “kinasizuan a nama san kakituluan” aya za pacugan.

aicua maretimaljy a kakudakudan kata kinakaian, aicua “kinala” yita pinaiwanan kata ljinautjian a “詞” aya katua “kakituluan ta kinala” kata “詞典”, aicua yita patarevan nua sikalan palemek tu yizua sika maretimaljian, ljakua za yita pinitjaladj a patarevan a sinan “pacugan” mamav.

「kinalan」在族語裡便逐漸成為「詞」的概念。但在生活對話當中，若使用不慎，有時常與「kay（話）」一詞產生混淆。

再者，談到「詞典」，比較適當的排灣語表達為「kakituluan ta kinala」，意為「學習語詞或單詞的語義」，也就是指詞彙的意義或詞彙在語法上的正確使用。在排灣語的發展中，「詞典」好比「文字」一般，都是近百年來外來文化及語言的介入才發生的。因此，我們必須在族語當中找出適當的語詞來表示「詞」、「典」二字的內涵。

「kinala（詞）」已簡要解析，而「典」在排灣語的語意當中，可理解為「patarevan（涵意；典故）」或「kakituluan（學習；依據）」。

不同文化或語言的對譯，如排灣語「kinala」之於漢語的「詞」，排灣語「kakituluan ta kinala」之於漢語的「詞典」，容或在「字面」上有些許的差異，但在「涵義」上所要傳達的內容是一致的。◆